

Tøjhushavens Børnehus Læreplan

Vores pædagogiske værdier:

- Tryghed
- Omsorg
- Trivsel
- Udvikling

Vores pædagogiske principper:

Børnene skal kunne udfolde sig i omsorgsfulde og trygge rammer, hvor de understøttes i at udvise respekt for børn og voksne.

Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn, med et overordnet blik for barnets trivsel i fællesskabet.

- Alle børn skal føle sig set og hørt og holdt af hver dag.
- Vi har blikket rettet mod barnets ressourcer (ICDP)
- Vi arbejder med børnene i overskuelige grupper, så der er tid og rum til fordybelse og læring.
- Ansvarlige, nærværende og troværdige voksne.
- Forudsigelighed og overskuelige rammer.
- Vi udviser respekt for hinanden.

Hvad er læring?

Læring handler om udvikling, oplevelse, erfaring, erkendelse og imitation. Læring kan ses i sammenhæng med nysgerrighed, at turde, at være spontan, at handle, at gøre, at blive lyttet til, at blive hørt, blive set, at observere, at se andre, at gøre som andre. Læring er en individuel proces: Den enkelte tilegner sig nye færdigheder eller ny viden/indsigt. Processen behøver ikke nødvendigvis at inddrage andre. Det sociale samvær udvikles, når små børn lærer af de større børn, når vi tager hensyn til hinanden og når vi "spiller bold" med hinanden, så lærer vi. Læring handler om at skabe erfaringer gennem interaktioner. Læring kan foregå via overførsel af viden og færdigheder fra voksen til barn og fra barn til barn. Læring er at gøre nye erfaringer. At udføre en handling og ud fra handlingen gøre erfaringer. Læring er at lade børnene prøve selv. Børnene skal have tid til at prøve tingene af og mulighed for fordybelse. Hver gang vi gør noget for et barn, som barnet selv kunne have gjort, fratager vi barnet mulighed for at udvikle sig. Læring for de mindste børn handler meget om iagttagelse, at lege og at bruge kroppen. Når vi bruger sanserne, lærer vi ofte. Læring er at skabe mulighed for, at børnene reflekterer over deres erfaringer og oplevelser. Læring handler også om værdier, om det meningsfulde.

Læring er eksempelvis også indførelse i demokratiske spilleregler.

Hos os er det vigtigt, at vores børn lærer at lytte til andre mennesker. At ting ikke skal sige mange gange, at vores børn behandler voksne mennesker og børn med respekt. At vi behandler hinanden som vi gerne selv vil behandles.

At vi lærer vores børn at udvise respekt for dyr og planter, og at vi alle er ansvarlige for at værne om vores børnehus, således hjælper vi hinanden med at rydde op og holde orden og vi behandler vores legetøj og inventar pænt.

Hvordan kan personalet fremme børns læring?

Vi skal se styrker frem for fejl, se muligheder frem for begrænsninger, være fleksible, være kompetente, autentiske, og give børnene udfordringer. Vi skal se og skal lytte, rose, motivere, inspirere, begejstre, gentage, være opmærksomme på børnenes spørgsmål og tage børnene alvorligt. Vi skal træde både i forgrunden og i baggrunden. Vi skal være gode rollemodeller.

Vi skal være nærværende, vi skal give og skabe plads og rum til at børnene selv kan handle, prøve og være selvhjulpne. Tryghed og ro i relationerne er en forudsætning for børnenes læring. Vi skal kende vores egne og hinandens kompetencer, kende vores værdier, vide hvad vi vil og hvad vi ønsker at opnå. Vi skal være åbne, også for det vi ikke vil se, eller det vi synes er svært og vi skal turde bede om hjælp.

Forskelligheden og mangfoldigheden skal vi give plads. Det handler om at give det individuelle plads og rum i fællesskabet.

Vi skal tilbyde børnene oplevelser og tid til fordybelse. Som voksne skal vi tilstræbe at være inspirerende og engagerede rollemodeller. Lad os gøre det vi brænder for, det smitter ofte af på børnene. Vi skal være opmærksomme på meningen i de aktiviteter vi tilbyder børnene. Vi skal skabe trygge, inspirerende og udfordrende inde og udemiljøer. Vi skal have det godt i personalegruppen, vi skal tilstræbe daglig god kontakt til vores forældregruppe. Børnene spejler sig i os voksne. Derfor skal vi vise hvordan god kommunikation og godt samarbejde ser ud. Børnene må gerne se, at vi voksne trives og kan grine sammen, det giver tryghed og god grobund for et sundt læringsmiljø.

Hvordan ved vi at børnene lærer?

Det handler om at observere og se børnenes forskellige kompetencer. Se forandring over tid, se at der sker ændringer i handlemåder. Når børnene udfører nye ting de har fået tillært. Når børnene kan bruge sprog, motorik og komme i kontakt med deres omgivelser. Når de mestrer flere færdigheder over tid. Når barnet giver læring videre til et andet barn. Når vi kan se børnenes engagement, kropssprog, opfindsomhed når børnene udfordrer sig selv.

Trivsel og overskud er en god indikation på, at barnet lærer. Når barnet er i balance, når det fungerer socialt. Når vi ser glæden og lyset i barnets øjne. Når barnet er glad, når det tør, når det søger viden og nye udfordringer. Når vi stiller gode spørgsmål og derved er med til at skabe refleksion for barnet. Når vi hører respons fra barnet.

Når forældrene fortæller, at børnene overfører rutiner og leveregler fra institution til hjem.

Når børnene fordyber sig. I samvær med andre sker der ofte læring. Hvis du er i samspil, vil du udvikle dig og lære.

Børnemiljø:

Børnemiljøet er på samme måde som de voksnes arbejdsmiljø noget vi hele tiden er forpligtet til at forholde os til. I forhold til det **fysiske, psykiske og æstetiske miljø** er vi opmærksomme på hvor børnene søger hen for at lege, hvad de finder hyggeligt, udfordrende, spændende både inde og ude. Om vores lokaler er indbydende, om her er rent og pænt, at her er ryddeligt og om børnenes produkter, samt vores dokumentation er præsenteret på en behagelig og indbydende måde. Vi er opmærksomme på vores støjniveau, at vi taler til hinanden uden at råbe, at vi prioriterer at få vores lokaler lydisolaret (igangsat i foråret 2012), at vi jævnlige lufter ud, anskaffer os nyt legetøj, har bøger som relaterer til det læreplanstema vi har fokus på, at vi "fanger" det som optager børnene. Vi er skærpede i vores opmærksomhed på hvad vores børnehavebørn siger til vores morgensamlinger, når vi har forskellige emner til diskussion, emner som kan være spontane, planlagte eller bare kan bestå i spørgsmål som: Hvad har du lyst til? Hvor og med hvem vil du gerne lege? At vi er opmærksomme på hvordan børnene har det med hinanden, om der er børn der har svært ved at være en del af fællesskabet, eller har svært ved at indgå i legerelationer. Har hvert barn mindst én god ven? Og hvorledes kan vi voksne understøtte barnet i at udvikle sociale kompetencer? I forhold til helt små børn er vi opmærksomme på hvordan de ser ud, deres kropssprog, er de glade, deltagende, aktive, udvikler de sig i forhold til sig selv? Er de glade når de ser os voksne og deres kammerater om morgenen og har vi et godt forældresamarbejde, hvor der også er plads til en lille snak ved aflevering og afhentning. Hvor vi har respekt for hinanden og kan finde ud af at italesætte det der er svært inden det bliver *for* svært.

Forældre har et særligt blik for deres barn og er ofte i besiddelse af vigtige informationer i forhold til hvordan barnet har det. Derfor ser vi forældresamarbejdet som yderst vigtigt i forhold til barnets almene trivsel hos os. Et godt børnemiljø handler også om, at barnet oplever, at vi voksne (forældre og personale) har det godt med hinanden, forstået på den måde, at der er gensidig respekt og forståelse af, at vi alle vil det bedste for det enkelte barn.

Alsidige personlig udvikling	Læreplan 0-3 år
Overordnede mål:	At barnet udvikler selvværd og selvtillid. At hvert enkelt barn føler sig velkommen og opfatter sig som en del af fællesskabet.
Pædagogiske overvejelser:	Vi har blik for at barnet er unikt, med helt individuelle kompetencer. Alle børn er specielt gode til noget særligt: at være en god kammerat, at kunne lytte, tegne, male, synge, lege, løbe. Det gælder om fokusere på det barnet er god til, derved bliver det lettere at understøtte barnet i de områder hvor de har brug for at bliver styrket, uden det går ud over selvværd og selvtillid.
Læringsmål:	Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og stiller relevante udviklingsmæssige krav for så vidt angår barnets alder og udviklingsniveau for at styrke personlige kompetencer, selvværd og selvtillid. Vi tager udgangspunkt i nærmeste udviklingszone. Barnets selvværd udvikles i et tæt samarbejde med forældrene. At det enkelte barn dagligt oplever små sejre og oplever glæde. At barnet udvikler selvhjulpenshed – tro på at det selv kan noget og selv kan gøre en forskel.
Tiltag:	Vi siger goddag og farvel til hinanden, børn, forældre og personale, så ingen går eller kommer uden nogen bemærker det. Vi vil gerne give børnene succesoplevelser i hverdagen og oplever glæden ved spirende selvhjulpenshed f.eks at kunne tegne, male, synge, lave puslespil, lege og tage tøj af og på, hjælpe til, rydde op og i det hele taget, at barnet gives en fornemmelse for, at det er en vigtig del af vores fællesskab.
Tegn:	At barnet viser omsorg for andre. At barnet giver udtryk for følelser. At barnet lærer at sige til og fra. At barnet viser positiv adfærd i hverdagen. At barnet er nysgerrigt og udforskende. At barnet trives og har det godt med sig selv i fællesskabet.
Dokumentation/ evaluering	Praksisfortællinger og iagttagelser. SMTTE-modellen. Løbende opfølgning i dagligdagen. Forældresamtaler, personalemøder, dokumentationsmapper, ICDP-relationscirklen. Hurtig indsats hvis et barn ikke trives.

Social udvikling	Læreplan 0-3 år
Overordnede læringsmål:	Vi vil udvikle barnets sociale kompetencer, så barnet bliver god til at knytte venskaber og deltage i sociale aktiviteter. At barnet lærer at behandle andre som det gerne selv vil behandles. At vente på tur, at lære at lege, at være en god ven. At kunne deltage i fælles aktiviteter. At kunne indgå i legerelationer.
Tiltag:	Hver morgen har vi frugt samling/ eller udehold, hvor vi blandt andet synger, rimer og remser og snakker om udvalgte emner – eksempelvis form og farve, forskellige dyr - årstider osv. Barnet lærer at lytte og at deltage i en planlagt og styret aktivitet. Barnet lærer også at være i centrum af et socialt fællesskab, at være den der bliver lyttet til, eller være den der vælger en sang som vi alle synger. Vi går på ture og har i vinterhalvåret musik og bevægelse. På legepladsen mødes børn og voksne fra hele huset. Mange af vores børn har større søskende i huset og det er naturligt og hyggeligt, at de af og til søger hinanden. Vores børn lærer at vi i vores fællesskab er store og små sammen. Vi lærer at tage hensyn til hinanden.
Tegn:	Når barnet føler sig tryk og bevæger sig rundt i huset, når barnet er sammen med større børn og nyder samværet. At barnet viser tillid overfor andre børn og voksne. At barnet deltager aktivt i de aktiviteter der bliver tilbudt. At barnet viser glæde ved samværet med børn og voksne. At barnet viser glæde ved aktiviteter, når barnet er glad, når barnet lærer nyt, når barnet trives sammen med de andre børn.
Dokumentation og evaluering:	Forældrekontakt, forældresamtaler. Løbende evaluering på personalemøder, ICDP-relationscirklen. Praksisfortællinger og iagttagelser, dokumentationsmapper, Billedokumentation. SMTTE-modellen.

Kommunikation og sprog	Læreplan 0-3 år
Overordnede mål:	Vi vil styrke børnenes sproglige kompetencer. Sprog er især et vigtigt redskab i konfliktløsning.
Pædagogiske overvejelser:	<p>Det talte sprog er en væsentlig forudsætning for at kunne give udtryk for meninger, ønsker og behov. Vi ønsker at vores børn understøttes i at bruge det talte sprog, at de understøttes i sammenhæng mellem mimik, kropssprog og tale. At kunne sige til og fra og frit kommunikere med omverdenen er en forudsætning for at kunne indgå i et frugtbart socialt fællesskab.</p> <p>Især er det helt lille barn uden et talesprog afhængig af at blive forstået af en voksen, således at den voksne sætter ord på hvad han/hun gør. Forsøger at sætte ord på det barnet giver udtryk for med lyde og bevægelser. Små og større børn har krav på voksne der lytter med indlevelse og nærvær, så barnet får lyst til at kommunikere. Sproget skaber kontakt, forståelse mulighed for at få mere viden og mere erfaring.</p>
Læringsmål:	At barnet deltager i sang og musik, både verbalt og nonverbalt: det lille barn begynder at etablere sproglig kontakt ved hjælp af lyde og mimik, at vi sætter ord på det vi gør. At vi taler med barnet og byder ind til samtale. At vi ser at barnets verbale sprog er i konstant udvikling, at vi ser at barnet er glad for at bruge sit sprog, og indbyder til dialog.
Tiltag:	<p>Vi arbejder bevidst med den sproglige udvikling. Det vil vi gøre ud fra et indgående kendskab til det enkelte barn. Ud fra dette kendskab kan vi understøtte barnet på netop det sproglige udviklingstrin, det befinder sig på. Vi sætter ord på det vi gør og italesætter genstande i dagligdagen f.eks. Her er et æble, en tallerken.. den er hvid. Vi synger mange sange, hvor der indgår fagter. De store kan synge med, de mindre bruger fagter og kropssprog. Børn lære at tale ved at man taler med dem. Vi snakker f.eks. om dagens oplevelser, indtryk og dagligdags emner. Vi læser højt i bøger, pegebøger og siger rim og remser. Vi gentager og forklarer ord for at fremme forståelsen og give barnet lyst til at kommunikere</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vi gentager det korrekte. -Vi spejler og sætter ord på barnets følelser. -Vi er tydelige i vores betoning, mimik og gestik. -Vi opfordrer børnene til at lytte til hinanden. <p>For de 2-3 årige har vi dialogisk læsning i små grupper. Vi sørger for ro og så lidt baggrundsstøj som muligt. Vi har en mappe med billeder fra børnenes dage hos os. Det er værdifuldt at samtale ud fra. Kan du huske da vi..? Det var da vi var i parken og samle kastanjer.. På vores tavle i køkkenet har vi tal fra 1-10, samt fokus ord, som led i vores tematiske sprogarbejde. Eksempelvis har vi i forbindelse med foråret ord på tavlen som: Erantis, vintergæk, karse, påskeæg, som implementeres i børnenes ordforråd, fordi vi arbejder med de udvalgte ord over en længere periode og i mange sammenhænge.</p> <p>Tre måneders forløb/ tema/ projekt i månederne januar-februar –marts hvor vi har ekstra fokus på sprog.</p> <p>Vi lærer børnene, at vi kan talte stille og roligt med hinanden, at det slet ikke er nødvendigt at tale højt/ råbe</p>

	for at blive hørt.
Tegn:	At vi oplever, at barnet bruger og udvider sit sprog, at vi ser at barnet er i stand til at kommunikere som helt lille nonverbalt og på sigt med sit verbale sprog. At barnet er aktiv i sprogstimulerende aktiviteter, at barnet har interesse for bøger, sange, fagtesange, at barnet deltager aktivt. At barnet smiler og generelt trives. At vi kan se på barnets TRAS, at der sker sproglig udvikling. At barnet med et rimeligt udviklet verbalt sprog kan begynde at løse konflikter og indgå legerelationer ved hjælp af det verbale sprog og at barnet klart kan give udtryk for egne hensigter og ønsker.
Dokumentation og evaluering:	<p>TRAS (Tidlig registrering af sproglig udvikling) samt status på personalemøder, ved daglig kontakt med forældrene og ved forældresamtaler. Praksisfortællinger samt iagttagelser. SMTTE-modellen.</p> <p>Eksempel, SMTTE: Vi oplever at et barn er stille og tilbageholdende ved morgensamling. Vi ønsker at barnet er mere deltagende og har forud talt med forældrene om, at det er en god ide' at aflevere barnet i god tid inden samlingen går i gang. Vi oplever, at barnet er lidt genert og faktisk hellere vil lege. Vi oplever, at barnet profiterer af at føle sig værdifuld og vi giver derfor barnet ansvar for at aflevere sangmappen videre til et andet bord. At barnet skal op at stå, at han får en opgave som kun er hans, giver ham glimt i øjet og lyst til at deltage på en mere involveret måde. Vi intensiverer fokus på barnet og er opmærksomme på at kommunikere mere direkte til ham. Kan du huske, hvilken sang du valgte i går? Kan du fortælle hvilken farve ? Barnet udviser større lyst til deltagelse og er mere aktiv med sit verbale sprog under samlingen.</p>

Krop, sanser og bevægelse	Læreplan 0-3 år
Overordnede mål:	Vi vil styrke og udvikle børnenes motoriske færdigheder, små børn lærer med kroppen, og kan som regel lide at bevæge sig. Vi vil arbejde bevidst med det enkelte barns motoriske udvikling ud fra en viden om, at den grundlæggende motoriske udvikling er basis for at udviklingen indenfor andre områder forløber optimalt.
Tiltag:	De voksne skal skabe rammer, hvor børnene har mulighed for at rejse sig, gå rundt ved møblerne og i øvrigt have nem adgang til legetøj. Vi skal støtte og opmuntre samt gøre barnet nysgerrigt. Nysgerrigheden er med til at understøtte barnet i at bevæge sig og aktivt bruge kroppen. Til vores musik og bevægelse, hvor børnene tilbydes alsidigt udvalg af sang og musik i kombination med grovmotoriske udfoldelser. Vi indtænker også barnets finmotorik i vores daglige arbejde. Eksempelvis bruger vi en sang, hvor børnene sætter hønseringe i forskellige farver på deres fingre. Daglig aktivitet på legepladsen, hvor barnet understøttes i at bruge sin krop. Ture ud af huset, tid til selv at tage tøj af og på i garderoben. Hjælpe med at rydde op, rydde af bordet når vi har spist. Kravle op og ned fra puslebordet, op og ned fra barnevognen. Tumble i pudrummet. Tre måneders forløb/ tema/ projekt i månederne april-maj- juni, hvor vi har ekstra fokus på krop og bevægelse.
Læringsmål:	At det enkelte barn udvikler sig og konstant udfordrer sin krop f.eks. kravle, rejse sig, gå selv, kravle op og ned, løbe, tage tøj af og på. At barnet bliver mere og mere selvhjulpent. At barnet udfordres og mødes der hvor der er potentiale for udvikling, nærmeste udviklingsszone. At vi oplever at barnet udfordrer sig selv fin og grovmotorisk.
Tegn:	At det enkelte barn udvikler sig og konstant udfordrer sin krop motorisk, f.eks. kravle, rejse sig, gå selv, kravle op og ned osv. At barnet viser lyst til at deltage i leg og aktiviteter hvor der indgår motoriske udfordringer. At vi ser, at barnet tumler, øver og sig. At vi ser at barnet har gælder ved bevægelse. At der er smil og latter under fysiske aktiviteter. At barnet kan lide at danse, at barnet kan lide at tumble i pudrummet, at det kan lide at plaske i vandpytter og hoppe. At der er glimt i øjet.
Dokumentation og evaluering	Løbende forældre kontakt, forældresamtaler. Praksisfortællinger samt iagttagelser. SMTTE-modellen. Billedokumentation, dokumentationsmapper.

Natur, udeliv og science	Læreplan 0-3 år
Overordnede mål:	At børnene oplever glæde ved at være i naturen. Gåture i nærområdet eller på legepladsen. Finder små dyr, lærer at omgås dyr og planter med respekt. Mærker vejret, lærer at mærke efter på kroppen/ varme-kulde. Lærere om årstidernes skiften. Forår, sommer, efterår, vinter.
Læringsmål:	At børnene lærer at omgås naturen og føle sig dus med planter, små dyr, vind og vejr, årstidernes skiften. At børnene nyder at lege ude i al slags vejr. At vi behandler dyr og planter med respekt.
Tiltag:	At børnene får mulighed for at udforske og få forklaret. At vi har bøger om naturen. at vi sætter ord på naturfænomenerne som sne, regn, sol, blæst. At vi ser og mærke træer og buske, blade, insekter, finder små dyr i naturen, bænkebidder, myrer, mariehøns. At børnene får lov til at lege med sand og vand. At vi har adgang til regnskoven og Danmarksparken. Tre måneders forløb månederne juli-august- september, hvor vi har ekstra fokus på natur og naturfænomener.
Tegn:	Barnet fortæller om oplevelser. Barnet finder ting/ får øje på ting i naturen som det undres over og gerne vil vide mere om. Barnet vil gerne være ude i alt slags vejr. Barnet bruger naturens materialer i leg. Barnet viser tegn på glæde ved at være i naturen. Barnet fra 2 år ved om det er varmt eller koldt og begynder at forstå hvorfor det er vigtigt med en bestemt påklædning.
Dokumentation og evaluering:	Forældresamtaler, daglig forældrekontakt, på personalemøder. Praxisfortællinger samt iagttagelser. Daglig dialog med forældrene, dokumentationsmapper, SMTTE- modellen.

Kultur, æstetik og fællesskab	Læreplan 0-3 år
Overordnede mål:	At børnene lærer om den danske kultur med udgangspunkt i vores traditioner samt at opleve en sammenhæng mellem hjemmet og institutionen.
Læringsmål:	At introducere børnene i den mangfoldighed af kulturelle udtryksformer, som vi er en naturlig del af. At børnene tilegner sig Børnehusets kultur og kan agere og navigere i denne. At vi også sørger for at vise barnet, at forældre og personale i Børnehuset kan tale sammen og hygge sig sammen. Vi tager udgangspunkt i danske værdier og traditioner, jul, fastelavn, påske, barnets fødselsdag, Børnehusets fødselsdag, forældre og bedsteforældrekaffe, sommerfest.
Tiltag:	Vi fejrer børnenes fødselsdag, enten i Børnehuset eller hjemme hos barnet. December hygge med drillenissen Holger, julefest, fastelavnsfest, påskeforberedelser, Børnehusets fødselsdag, forældre og bedsteforældrekaffe, sommerfest. Efterårshygge/ halloween, Rim & remser, dans, musik og bevægelse, vi bruger kulturhusets arrangementer og går jævnligt på børnebiblioteket. Børnene præsenteres for et bredt udvalg af kreative udtryksmuligheder. Tegne, male, klippe, fantasi, teater, skuespil, sang og musik. I månederne oktober- november- december har vi forløb / tema/ projekt, hvor vi har ekstra fokus på kulturelle udtryksformer og værdier.
Tegn:	At børnene tilegner sig Børnehusets kultur og kan agere og navigere i denne. At børnene så småt kan genkende traditioner og føler sig trygge i aktiviteterne i og omkring de enkelte planlagte tiltag. At barnet udviser glæde og genkendelighed ved traditioner. At barnet viser glæde og engagement ved kreative/ musiske aktiviteter. At barnet viser interesse for at tegne/ male/ kreative aktiviteter.
Dokumentation og evaluering:	Forældresamtaler, daglig forældrekontakt, på personalemøder. Praksisfortællinger samt iagttagelser. Daglig dialog med forældrene, foto, dokumentationsmappe. SMTTE- modellen.

Alsidig personlig udvikling	Læreplan 3-6 år
Overordnede mål:	<p>At tilbyde børnene mange forskellige muligheder for at deltage aktivt og få betydningsfulde sociale og kulturelle erfaringer. At give plads til, at børnene udfolder sig som selvstændige stærke og alsidige personer, der selv kan tage initiativ. At børnene udvikler selvværd og selvtillid.</p> <p>At skabe mulighed for, at barnet oplever sig selv som værdifuld deltager og medskaber af et socialt og kulturelt fællesskab. At vi lytter til hvad barnet siger, at barnet bliver hørt og taget alvorligt.</p>
Pædagogiske overvejelser:	<p>Vi har blik for at barnet er unikt, med helt individuelle kompetencer. Alle børn er specielt gode til noget særligt: at være en god kammerat, at kunne lytte, til at tegne, male, synge, lege. Det gælder om at fokusere på det barnet er god til, derved bliver det lettere at understøtte barnet i de områder hvor det har brug for at bliver styrket, så barnet understøttes i at udvikle selvværd og selvtillid.</p>
Læringsmål:	<p>Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og stiller relevante udviklingsmæssige krav for så vidt angår barnets alder og udviklingsniveau, for at styrke personlige kompetencer, selvværd og selvtillid. Vi tager udgangspunkt i nærmeste udviklingszone. Vi tager hensyn til det enkelte barn, og ser på barnets interesser og særlige kompetencer ud fra et ressourceorienteret perspektiv. Barnets selvværd og selvtillid værnes om og udvikles i tæt samarbejde med forældrene. Det enkelte barn skal opleve glæde, samt små og store sejre, udvikle selvhjulpenhed og en tro på at de kan noget og selv kan gøre en forskel, således at barnet oplever en grundfølelse af at have en betydningsfuld og unik plads i fællesskabet.</p>
Tiltag:	<p>Vi skal selv være gode rollemodeller.</p> <p>Vi viser gennem vores kropssprog at vi holder af barnet og respekterer barnet, som der er. Vi er tydelige og autentiske voksne, så barnet ikke er i tvivl om hvad vi mener. Vi lærer barnet, at det er nok at sige en ting en gang. At vi udviser respekt for andre mennesker. At vi ikke driller hinanden. At vi har forståelse for, at nogle mennesker ikke er som vi selv.</p> <p>Vi hjælper barnet med at få små som store succesoplevelser, der styrker selvværdet.</p> <p>Vi taler med barnet om hvordan det har det, og hjælper derved med at sætte ord på barnets følelser. Vi spørger om barnets mening.</p> <p>Vi støtter barnet i at sige til og fra på en positiv måde.</p> <p>Vi kender barnets kompetencer og understøtter udvikling ud fra nærmeste udviklingszone.</p>
Tegn:	<p>At barnet viser omsorg for andre.</p> <p>At barnet tør stå frem i en gruppe.</p> <p>At barnet lærer at sige til og fra på en positiv måde.</p> <p>At barnet viser positiv adfærd i hverdagen.</p> <p>At børnene taler pænt til hinanden.</p> <p>At barnet har respekt for andre mennesker.</p> <p>At barnet udviser empati.</p> <p>At barnet kan lide sig selv, at det ved at det er noget helt særligt.</p>
Dokumentation og evaluering:	<p>Tagttagelser og praksisfortællinger ICDP relationscirklen Billeddokumentation, Løbende evaluering. Forældresamtaler, forældrekontakt. Evaluering på personalemøder. SMTTE-modellen.</p>

Social udvikling	Læreplan 3-6 år
Overordnede mål:	At sikre, at børnene anerkendes og respekteres som de personer, de er, og at de oplever at høre til. At børnene oplever tryghed og tillid i deres relationer til både voksne og andre børn i Børnehuset, og at ingen holdes udenfor fællesskabet. At børnene inddrages og opmuntres til at være aktive deltagere i fællesskabet. At de lærer at samarbejde med andre børn og voksne, hvorved de øves i at være en aktiv del af et socialt fællesskab.
Læringsmål:	<p>At det enkelte barn opnår forståelsen af sig selv og derved kan indgå i socialt samspil og fællesskab med andre.</p> <p>At vi taler pænt til hinanden og behandler hinanden, som man gerne selv vil behandles. At det enkelte barn får følelsen af at være en vigtig del af fællesskabet og derved føler sig betydningsfyld.</p> <p>Børnene viser respekt for andre børn og voksne. Vi lytter til hinanden og tager hensyn til dem der er yngre eller ikke kan så meget som vi selv kan. Vi hjælper hinanden i vores fællesskab. Vi er gode ved hinanden. Konflikter er uundgåelige hvor der er mennesker sammen, vi vil lære vores børn at nedtrappe konflikter/ samt komme videre på en god måde bagefter. Vi vil lære børnene at bruge sproget til at løse konflikter.</p>
Tiltag:	<p>At vi understøtter et godt børnemiljø, som fremmer muligheden for at venskaber kan opstå. At vi er opmærksomme på hvilke børn der leger og fungerer godt sammen og hvem der har brug for hjælp til at være med i fællesskabet. Dette vil danne baggrund, når vi fordeler børn til aktiviteter og i spisegrupper. Vi har løbende fokus på hvordan børnene har det i gruppen, da børnene hele tiden udvikler sig og der dannes nye sociale relationer. Vi taler med forældrene om fordelene ved at invitere andre børn med hjem. Vi støtter børnene i deres legeudvikling. Vi igangsætter fælleslege og aktiviteter som skaber samhørighed og fællesskabsfølelse.</p> <p>Vi laver aktiviteter i små børnegrupper, så børnene derved får bedre tid til at komme til orde og flere muligheder for at danne tætte relationer til andre børn.</p> <p>Vi skal selv være gode rollemodeller.</p> <p>Vi viser gennem vores kropssprog at vi holder af barnet og respekterer barnet, som det er. Vi er tydelige og autentiske voksne, så barnet ikke er i tvivl om hvad vi mener. Vi lærer barnet, at det er nok at sige en ting en gang og at vi udviser respekt for andre mennesker.</p> <p>Vi hjælper barnet med at få små som store succesoplevelser, der styrker selvværdet og selvtilliden.</p> <p>Vi taler med barnet om hvordan det har det, og hjælper derved med at sætte ord på barnets følelser.</p> <p>Vi støtter barnet i at sige til og fra på en positiv</p>

	<p>måde. Vi kender barnets kompetencer og understøtter udvikling ud fra nærmeste udviklingszone.</p>
Tegn:	<p>At barnet leger med andre børn og kan tilsidesætte egne behov. At barnet kan indgå i voksenstyrede aktiviteter. At barnet kan reagere på andre børns sindsstemninger og udvise empati. At barnet udviser respekt for andre. At alle har en betydningsfuld plads i fællesskabet. Når barnet udviser glæde. At barnet har en god ven. At barnet udvikler sig alderssvarende og bygger videre på de eksisterende sociale kompetencer. At barnet kan forstå en besked og agere efter den. At barnet har respekt for det de voksne siger og har respekt/empati for andre børn. At barnet kan deltage i fællesaktiviteter, forstå en fælles besked og agere i vores fællesskab.</p>
Dokumentation og evaluering	<p>Praksisfortællinger og iagttagelse Billeddokumentation ICDP- relationscirklen. SMTTE-modellen.</p> <p>Eksempel: SMTTE Vi er opmærksomme på, at et barn har svært ved at indgå i sociale relationer, lege ender ofte i konflikt. Vi lader barnet (B) komme i en gruppe, hvor en' lidt ældre populær dreng også er (C). Vi planlægger aktiviteter hvor drengen (B's) kompetencer får lov at udfolde sig. C og B begynder så småt at danne en relation og vi ser B trives mere og mere. Han har fået en stor ven, som han ser meget op til. Over en lang periode giver det B nogle gode dage i Børnehuset, fordi han nu relaterer til en anden dreng og en anden børnegruppe end han er vant til. Vi ser trivsel og glæde og drengens forældre nævner, at B nu er rigtig glad for at komme i børnehave.</p>

Kommunikation og sprog	Læreplan 3-6 år
Overordnede mål:	<p>Børn skal have mulighed for at udvikle deres sprog gennem alle hverdagens aktiviteter.</p> <p>Børn skal understøttes i at udvikle deres nysgerrighed og interesse for tegn, symboler og den skriftsproglige verden, herunder bogstaver og tal.</p> <p>Det talte sprog er en væsentlig forudsætning for at kunne give udtryk for meninger, ønsker og behov.</p> <p>Vi ønsker at vores børn understøttes i at bruge det verbale sprog, at de understøttes i sammenhæng mellem mimik, kropssprog og tale.</p> <p>At kunne sige til og fra og frit kommunikere med omverdenen er en forudsætning for at kunne indgå i det frugtbart socialt fællesskab. Små og større børn har krav på voksne der lytter med indlevelse og nærvær, så barnet får lyst til at kommunikere.</p> <p>Sproget skaber kontakt, forståelse, mulighed for at få mere viden og mere erfaring.</p>
Læringsmål:	<p>Vi vil arbejde med at barnets verbale sprog understøttes så optimalt som muligt.</p> <p>At barnet deltager i sang og musik, både verbalt og nonverbalt. At vi taler med barnet og byder ind til samtale. At vi ser at barnets verbale sprog er i konstant udvikling, at vi ser at barnet er glad for at bruge sit sprog, og selv indbyder til dialog.</p> <p>At barnet bruger sit sprog aktivt.</p> <p>At barnet kan stå frem for børnegruppen og fortælle.</p> <p>At barnet har interesse for bøger</p> <p>At barnet kan lide at rime og remse</p> <p>At barnet viser gælde ved sproget</p> <p>At barnet viser interesse for det skrevne sprog.</p> <p>At barnet synger med.</p>
Tiltag:	<p>Vi er meget opmærksomme på børn med sproglige vanskeligheder, børn som på forskellig vis har brug for at blive understøttet i deres sproglige udvikling.</p> <p>Vi er i dialog med børnene om deres hverdag og de oplevelser de har haft.</p> <p>Vi giver børnene mulighed for at styrke sproget gennem højtlesning, dialogisk læsning, rim & remser, sange og forskellige lege.</p> <p>Den daglige dialog, hvor barnet oplever, at vi gerne vil samtale og at der også er tid til det. At vi er opmærksomme på at stille spørgsmål som inviterer til samtale, ved blandt andet at stille spørgsmål der ikke kun kan besvares med et ja eller et nej. At vi er opmærksomme på, at alle børn i løbet af en dag får brugt deres verbale sprog aktivt.</p> <p>Via tematisk sprogarbejde, hvor vi gennem et længerevarende forløb understøtter barnet i at tilegne sig nye ord. I forbindelse med et regnskovstema kan vi eksempelvis vælge at rette fokus på udvalgte ord: Lemur, Kuppel, Tropisk klima. Ordene kan skrives og printes ud, således at børnene også kan "læse" ordene på vores tavle. Vi vægter højt, at børnene også får kendskab til</p>

	<p>skriftsprog. At de lærer at læse deres eget og måske alle gruppens navne. At de præsenteres for og kender ugedagene, månederne og årstal, også på skrift. At de lærer at tælle videre fra 10, måske helt op til 100. At de kan skrive deres navn inden skolestart, kender efternavn og adresse, dato og årstal. At de er bekendte med de mest kendte former (trekant, firkant, oval, rund) og begrebe (under, over højre, venstre, ved siden af..) At de kender årstiden og dens kendetegn. Sommer: varmt, blade på træerne, jordbær, varmt badevand ved stranden, regnvejr, torden. Efterår: Visne blade, kastanjer, nødder, bæst og regn.</p> <p>Vi hænger billeder op på væggen, så børnene bliver inspirerede til at fortælle hinanden historier og tale om "kan du huske dengang?." Så vi og forældrene altid har noget at tale ud fra sammen med barnet. En måde at skabe sammenhænge mellem Børnehuset og barnets hjem på.</p> <p>Dialogisk læsning sker som udgangspunkt ugentligt, med en mindre gruppe børn. Vi sørger for så lidt baggrundsstøj som muligt, helst har vi et rum for os selv hvor kun den voksne og gruppen af børn har tid til dialog og fordybelse.</p> <p>Vi lærer børnene at vi kan talte stille og roligt med hinanden, at det slet ikke er nødvendigt at tale højt/ råbe for at blive hørt.</p> <p>Tremåneders forløb i januar- februar- marts, hvor vi har ekstra fokus på sprog.</p>
Tegn:	<p>At børnene udvikler og bruger deres sprog aktivt. At børnene udviser interesse for tal og bogstaver, former, farver og begreber. At børnene udviser interesse for sprogets rytme, rim & remser, eventyr og historiefortælling, skriftsprog og bøger. At børnene eksperimenterer med sproget, rimer og vrøvler med sproget. At barnets verbale kompetencer hele tiden udvikles.</p>
Dokumentation og evaluering	<p>Hænger relevante billeder op på væggen, så børn og forældre kan få gode samtaler om børnenes dagligdag. Billeddokumentation. Iagttagelser og praksisfortællinger. Evaluering på personalemøder og i dagligdagen. Formidling til forældrene i det daglige og til forældresamtaler. TRAS, SMTTE-modellen.</p>

Krop, sanser og bevægelse	Læreplan 3-6 år
Overordnede mål:	<p>At børnene oplever glæde ved, accept af og forståelse for deres egen krop og oplever glæden ved at være i bevægelse At der i Børnehuset er mulighed for at styrke børnenes fysiske sundhed, blandt andet med fokus på ernæring, hygiejne, krop og bevægelse</p> <p>At børnene med alle sanser tilegner sig den fysiske, kulturelle og sociale omverden.</p>
Læringsmål:	<p>At børnene udvikler kropsbevidsthed, og at deres grov og finmotoriske kompetencer stimuleres.</p> <p>At vi udfordrer børnene, så de tør prøve noget nyt, udviske grænser, bryde forhindringer og mærke små og store fysiske sejre. At børnene oplever glæde ved deres krop, at de ved lidt om hvordan kroppen fungerer. Hjerter, lunger, muskler, knogler og led. At barnet ved hvad der er sundt og usundt at spise. At vi giver børnene mulighed for at lære, at det er sjovt at bevæge sig/ at bruge kroppen.</p>
Tiltag:	<p>Vi har fin- og grovmotoriske aktiviteter hver dag. Vi tager på ture, ofte i vores nærmiljø til Tøjhusparken og på Skovbakken, hvor børnene har mulighed for at blive udfordret grovmotorisk på forskellige på mange områder (løbe, klatre, gå på ujævnt underlag, op og ned, tumle, at udfordre kroppen). På legepladsen, til musik og bevægelse i vinterhalvåret, hvor vi speeder op så sveden springer. Vi danser, hopper, springer, griner og leger på motorikbane og til musik/ musikleg som vi hører eller som vi selv laver. Vi vasker hænder før og efter vi spiser og efter toilet besøg.</p> <p>Vi har fokus på sund mad/ kostpyramiden.</p> <p>Vi synger mange bevægelses sange.</p> <p>Vi voksne skal være gode rollemodeller.</p> <p>Vi lærer om kroppen, muskler, led, knogler, mave, hjerte, lunger.</p> <p>At vi møder barnet der hvor det motorisk befinder sig og understøtter det mod nærmeste udviklingszone</p> <p>I månederne april-maj-juni har vi har vi forløb/ tema/ projekt om krop og bevægelse</p>
Tegn:	<p>At børnene viser glæde ved fysiske aktiviteter og selv er opsøgende.</p> <p>At børnene ved hvad der er sund og usund mad.</p> <p>At børnene af sig selv vasker hænder før og efter spisning og efter toiletbesøg.</p> <p>At børnene udfordrer deres egen fysiske formåen.</p> <p>At børnene tør prøve nyt og overskride egne grænser.</p> <p>At barnet udvikler sig i forhold til sig selv.</p> <p>At der kontinuerligt sker en udvikling.</p>
Dokumentation og evaluering:	<p>Tagttagelse og praksisfortællinger. Billeddokumentation . Evaluering på personale møder og i det daglige arbejde. Ved forældresamtaler, og ved daglig kontakt med forældrene. SMTTE- modellen.</p>

Natur, udeliv og science	Læreplan 3-6 år
Overordnede mål:	At børnene udviser respekt og forståelse for og oplever glæden ved at være i naturen. At børnene lærer naturen at kende gennem alle sanser og oplever den som kilde til og rum for leg, oplevelser, udforskning og viden og læring. At børnene tilegner sig mange forskellige erfaringer med natur, naturfænomener og miljø.
Læringsmål:	At barnet føler sig tryk og fri i naturen. At børnene lærer at omgås naturen og føle sig dus med planter, små dyr, vind og vejr, kender årstidernes skiften og kendetegn. At børnene nyder at lege ude i al slags vejr. At vi behandler dyr og planter med respekt. At børnene får en fornemmelse for hvilken påklædning der er nødvendig. Selv at kunne mærke efter.
Tiltag:	Vi er på legepladsen i alt slags vejr og på alle årstider. Vi tager på ture og benytter os meget af vores nærmiljø, Skovbakken og Tøjhusparken. Vi har ofte regnskovskort, hvilket giver en unik mulighed for at opleve naturen, som den ser ud i helt andre dele af verden. Vi vil gerne give børnene perspektiv, så de forstår det komplekse i at træer der den ene dag giver ly for regnen og den næste dag skygger for solen. Vi vil være gode rollemodeller, som stimulerer børnene til nysgerrighed. At børnene lærer at passe godt på naturen. Ikke smide affald i naturen, og behandle dyr og planter med respekt. At børnene ved, at vi skal spare på papiret og ved at papir er lavet af træ. At børnene ikke leger med lyset, at vi derved sparer strøm og at vandet fra vandhanen ikke skal løbe for længe. At vi har et fælles ansvar for at passe på vores natur og miljø. Tre måneders forløb/ tema/ projekt i månederne juli- august-september hvor vi har fokus på natur. Medlemskab af ReMida, hvor vi henter materialer/ papir til kreative produkter.
Tegn:	At børnene fortæller om oplevelser fra naturen. At børnene behandler naturen, herunder planter og smådyr med respekt. At børnene er glade for udendørs aktiviteter. At børnene bruger naturens materialer til leg. At børnene ikke smider affald i naturen. At børnene bringer deres viden i spil overfor forældre eller andre børn: " vi skal ikke smide affald i naturen, vi skal finde en skraldespand". Pige på 4,1 år: " Vi skal tegne på hele papiret, så skal der ikke fældes så mange træer".
Dokumentation og evaluering:	Iagttagelse og praksisfortællinger. Evaluering på personalemøder og i det daglige arbejde, Forældresamtaler, dokumentationsmapper, billeder SMTTE- modellen.

Kultur, æstetik og fælleskab	Læreplan 3-6 år
Overordnede mål:	At børnene får mulighed for at møde og afprøve sig selv i forhold til et bredt udvalg af kulturelle udtryksformer. At børnene har adgang til materiale, redskaber og moderne medier som kan give oplevelser og bidrage til børns skabende kulturelle aktiviteter. At børn får lejlighed til at deltage i og få viden om kultur, kulturhistorie, traditioner og kunstneriske tilbud.
Læringsmål:	At børnene har en hverdag der giver mulighed for kendskab til traditioner og kulturelle udtryksformer og værdier, herunder adgang til kreativ/ musisk udfoldelse. At barnet oplever glæde ved traditioner og udvikler interesse for kreative/ musiske aktiviteter.
Tiltag:	Vi har særlige traditioner i Børnehuset som vi værner om: December nisserne Julle og Julius, juletræsfest, fastelavnsfest, Børnehusets fødselsdag, oktoberhygge/ halloween, forældre kaffe, påskeforberedelser, sommerfest, forældrekaffe, bedsteforældrekaffe. Vi igangsætter klippeklistre/ male aktiviteter. Vi synger, læser og leger og spiller spil/ teater med børnene. Vi har børne pc og Ipad. Vi fejrer barnets fødselsdag, enten i Børnehuset eller hjemme hos det enkelte barn. At vi flittigt bruger det store udvalg af kulturelle tilbud i vores nærmiljø. Tre måneders forløb/ tema/ projekt i månederne oktober-november – december hvor vi har ekstra fokus på kulturelle udtryksformer og værdier.
Tegn:	At børnene har kendskab til højtider. At børnene vælger kreative aktiviteter. At børnene viser glæde ved traditioner. At børnene fortæller om forskellige oplevelser/ traditioner: " kan du huske dengang" At børnene i deres leg bruger sang, dans, teater og musik. At børnene viser glæde og engagement ved kreative aktiviteter.
Dokumentation og evaluering:	Iagttagelse og praksisfortællinger. Billedokumentation og tekst. Evaluering på personalemøder og i det daglige arbejde. Daglig kontakt med forældrene og ved forældresamtaler. SMTTE- modellen. Børnemiljø: Vi valgte at undersøge, hvad vores store synes var specielt hyggeligt i Børnehuset. I vores børneinterview blev blandt andet nævnt: " Når vi pynter juletræ og nogle gange bager pebernødder". "Til halloween og vi fik det der mad som var sjovt". Og en dag i februar, da en pige på 3,8 år siger: Kan vi ikke tænde stearinlys og så kan det der lille dyr spille: (hun hentyder til en hyggelig fredagstradition i december, hvor vi efter en lang tur på legepladsen tændte stearinlys og et lille blødt rensdyr kunne prikkes på maven og spillede "Bjældeklang".

Børn med særlige behov	Pædagogisk læreplan
Overordnede mål for inklusion	<p>At børn med særlige behov bliver set, hørt og holdt af, og oplever sig som en del fællesskabet. At børnene føler sig anerkendt og respekteret af andre børn og voksne. At et barn med særlige behov er lige så selvfølgelig en del af vores fællesskab som alle andre.</p>
Tiltag og evaluering:	<p>Vi reflekterer/ evaluerer i personalegruppen og i samarbejde med tværfagligt team.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan ser vi barnet? • Hvad kan vi gøre ud fra det, vi ser? • Hvad har barnet brug for? <p>Eks. Vi finder barnets ressourcer Vi fortæller positivt om barnet og dets historie Vi laver struktur og forudsigelighed Vi laver små grupper Vi sørger for rolige og trygge rammer</p> <p>Vi undersøger hvad barnets adfærd kan skyldes Vi udarbejder en handleplan, som jævnligt justeres Vi udvælger en primærvoksen Vi ser på om barnet mestrer at danne relationer til voksne og børn og om det er i stand til at lege med andre børn. Derfor er det vigtigt, at vi i personalegruppen er åbne og ærlige i forhold til der er svært. At vi sammen kan reflektere At vi tør spørge ind til/ bryde ind i en kollegas praksis. At vi anvender den positive og relationsorienterede tilgang (ICDP) Det er de voksnes ansvar at hjælpe barnet til at ændre adfærd ved at guide barnet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At vi fortæller barnet, hvad vi gerne vil have/ forventer. • At vi vejleder barnet og viser det nye veje at gå – viser det, hvad der forventes, giver det alternative løsninger. • Barnet skal mødes i nærmeste udviklingszone. • Hvis barnet har det svært ved at være i vuggestue eller et andet sted, skal det have så lidt af det som muligt, så længe det forholder sig sådan. • Struktur er vigtigt • At børn med emotionelle vanskeligheder har meget svært ved "frit valg". De har brug for struktur. <p>Samarbejdet med forældrene Forældre gør det bedste, de formår i forhold til deres barn. Hvis dette ikke er tilstrækkeligt, snakker vi med dem om, hvad der kan gøres for at hjælpe/støtte deres barn. Vi vil være ærlige overfor forældrene om deres barns trivsel, og vi ser det som vores ansvar sammen med forældrene at finde de ressourcer, som gør, at barnet kan trives. Nogen gange kan det være, at andre tværfaglige grupper skal inddrages. Vi ser det som vores opgave at hjælpe forældrene til at tage imod hjælp.</p>

Tværfaglige gruppemøder.

Tværfaglige møder afholdes når der hos personale/ forældre opstår tvivl/ og / eller bekymring omkring barnets trivsel/ udvikling. Forældrene er altid involverede og vi ser som udgangspunkt forældrene som eksperter i netop deres barn.

Vi vil give det enkelte barn de bedste muligheder og redskaber til at indgå i fællesskabet. Af forskellige årsager kan dette være vanskeligt for barnet i kortere eller længere perioder.

Vi stiller krav til børnene, som de kan honorere i forhold til nærmeste udviklingszone.

- Vi hjælper dem til en større selvværdsfølelse ved at se dem, sætte ord på deres følelser/udtryk.
- Vi forbereder børnene på, hvad der skal ske
- Vi er troværdige voksne, der rummer børnenes følelser.
For nogle børn gælder det, at de har uopfyldte behov, har oplevet gentagne svigt og har manglet omsorg.
- Her arbejder vi i samspillet barn-voksen for at give barnet gode erfaringer, som de kan bruge i samspillet med andre børn
For andre børn handler det om at lære normer og regler i et socialt samspil.
- Vi opfordrer børnene til at se på/aflæse hinanden
- Vi lærer børnene at spørge hinanden om de - eks. vil lege - om de må tage/låne.
- Vi hjælper dem i at acceptere svaret og støtter dem i den følelse, de kan have eks. vrede, sorg, glæde
- Vi lærer dem normer bl.a. ved at sige: her hos os i Børnehuset...
- Vi arbejder med små grupper og tæt voksenkontakt.
- Vi hjælper barnet til at finde ro.
- Vi giver barnet ro ved at holde de andre børn lidt væk, eller ved selv at træde lidt i baggrunden.

Vi tror på, at alle børn profiterer af:

- **Struktur**
- **Forudsigelighed**
- **Faste rammer**
- **Klare regler**
- **Troværdige voksne**
- **At blive set og hørt og holdt af**

Børnehusets udgangspunkt er, at forældrene er de primære personer i børnenes liv. Vi ser børn som udsatte hvis/når de ikke trives fysisk, psykisk eller socialt f.eks. hvis de afviger fra alderssvarende adfærd/udvikling. De har fået en skæv start på livet f.eks. i forbindelse med for tidlig fødsel. De har været

udsat for en social begivenhed i familien f.eks. skilsmisse, dødsfald eller arbejdsløshed. De er fysisk eller psykisk handicappede. Vores opgave i den forbindelse vil være, med udgangspunkt i barnets og forældrenes ressourcer, at støtte og yde særlig opmærksomhed, således at barnet får optimale opvækstvilkår som på sigt forhindrer eksklusion.

Evalueringsmateriale:

SMTTE, TRAS, Pædagogisk udviklingsbeskrivelse ,eller andet relevant evalueringsmateriale i samarbejde med eksterne faggrupper. Vi evaluerer på om barnet flytter sig i forhold til sig selv og i forhold til barnets nærmeste udviklingszone. Om der sker udvikling, om barnet trives i de rammer vi har sat for det. Om barnets forældre flytter sig med, om vores samarbejde trives og udvikles.